

15.12.2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esityksesi eduskunnalle laiksi lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköistä

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa otsikossa todetusta luonnoksesta, jossa ehdotetaan säädettäväksi laki lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköistä. Samalla laki lapseen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä kumottaisiin.

Yksiköt avustavaisivat esitutkintaviranomaisia, syyttäjää ja tuomioistuimia lapsiin liittyvien rikosten selvittämisessä ja tuomioistuimia erityisen vaativien huoltoriitojen selvittämisessä. Käytännössä näitä tehtäviä hoitaisivat lasten ja nuorten oikeuspsykologian ja -psykiatrian yksiköt (OiPsy-yksiköt).

Ehdotetun lain mukaisesta toiminnasta aiheutuneet kustannukset korvattaisiin luonnoksen mukaan valtion varoista. Korvauksen maksamiseen liittyvät tehtävät siirrettäisiin Lupa- ja valvontavirastolta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle, minkä lisäksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtäväksi säädettäisiin ohjata ehdotetun lain mukaista toimintaa valtakunnallisesti. Esitys tulee liittymään valtion vuoden 2027 talousarvioesitykseen.

Valtiovarainministeriön lausunto

Esityksen taloudelliset vaikutukset ja suhde talousarvioesitykseen

Hallituksen esitysluonnoksen taloudellisten vaikutusten arviointi vaatii jatkotyössä vielä tarkentamista. Luonnoksen perusteella on epäselvää, mitkä OiPsy-yksiköille säädettävistä tehtävistä liittyvät valtionavustushankkeessa (Barnahus-hanke/LASTA-hanke) kehitettyihin työtapoihin ja -menetelmiin. Valtiovarainministeriö huomauttaa, etteivät hankkeessa jo kehitetyt menetelmät ja työtavat tosiasiaassa enää aiheuttaisi alueilla toiminnallisia muutoksia tai kehittämistarpeita.

Esitysluonnoksen mukaan OiPsy-yksiköiden välillä tosin on nykyisin työmenetelmiin liittyviä eroja, joita halutaan säädöspäätöksellä yhdenmukaistaa. Jos kyse kuitenkin on sellaisista työ- ja toimintatavoista, joiden kehittämistä on valtionavustushankkeessa rahoitettu vuodesta 2019 saakka ja jonka kerrotaan jatkuvan vielä vuonna 2026, sosiaali- ja

terveysministeriön olisi tässä vaiheessa mahdollista ohjata toimijoita toimintatapojen yhtenäistämiseen ja kehitettyjen menetelmien käyttöönottoon. Jatkovalmistelussa onkin syytä arvioida, miltä osin muutoksessa on kyse valtionavustushankkeessa kehitettyjen toimintatapojen jalkauttamisesta ja mitä toimintatapojen yhtenäistämiseksi olisi vielä tehtävissä vuoden 2026 hankerahoituksen puitteissa.

Esityksestä olisi myös käytävä ilmi, mitä OiPsy-yksiköiden toteuttamaa toimintaa oltaisiin lainsäädännöllisesti selkeyttämässä ja millä tavalla se muuttuisi suhteessa nykytilaan. Hallituksen esitysluonnoksen perusteella tällaisiksi tehtäviksi voi tulkita mm. yksikön henkilöstön velvollisuuden antaa aiheeseen liittyvää koulutusta ja neuvontaa muulle sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle.

Luonnoksen perusteella jää lisäksi epäselväksi, mikä on OiPsy-yksikölle siirrettävien tehtävien suhde hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin ja edelleen hyvinvointialueiden rahoituslain (617/2021) mukaiseen yleiskatteeseen rahoitukseen. Valtiovarainministeriö huomauttaa, että valtion hyvinvointialueille maksama erillisrahoitus (ja sen piiriin kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut) eivät voi olla päällekkäisiä valtion yleiskatteellaisella rahoituksella rahoitettavien lakisääteisten sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien kanssa.

Myös suhdetta talousarvioesitykseen kuvaavaa lukua on jatkovalmistelussa tarkennettava. Esityksestä tulee käydä ilmi vaikutukset valtion talousarvioesityksen eri pääluokkiin momentteittain.

Esityksessä ehdotettua tehtäväsiirtoa Lupa- ja valvontavirastosta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokseen voidaan pitää perusteltuna. Kyseessä on vähävolyyminen tehtävä, joka ei edellytä henkilöstövoimavarojen tai määrärahojen siirtoa.

Lopuksi valtiovarainministeriö huomauttaa, ettei hallituksen esityksen edellyttämistä lisärahoitustarpeista ole linjattu hallitusohjelmassa tai julkisten talouden suunnitelmassa. Esitys tuleekin valmistella siten, että se on toimeenpantavissa vaalikauden kehyksen mahdollistamissa rajoissa.

Valtiosihteeri

kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,

budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/35688/2024-VM-19

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: